

DE REDACTIE

Tijdschrift voor
Waterstaatsgeschiedenis
31:1 (2022) 1-1

Dit nummer van het Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis illustreert hoe waterstaatsgeschiedenis wordt geschreven door de samenhang te zoeken tussen politieke, culturele en materiële aspecten. Uiteraard geven de drie artikelen niet evenveel aandacht aan alle drie deze aspecten, maar elk afzonderlijk laat zien hoe een beter begrip van water(staats)geschiedenis wordt verkregen door mensen en water (plus allerlei andere deelnemers) te laten meedoen in het verhaal.

Henk Knoester ontleedt in termen van doel en nut het Romeinse kanaal van Corbulo en gaat vervolgens in op de materiële aspecten van het kanaal om dat doel te realiseren (ligging, dieptes en datering). Het kanaal dateert van het midden van de eerste eeuw van onze jaartelling. Welke vragen rond deze datering opkomen en hoe deze samenhangen met de bouw van het kanaal is fascinerend. Zo vormen beschoeiingspalen een van de mogelijke informatiebronnen voor de constructie van het kanaal. Door het onderzoek van de afgelopen dertig jaar te bespreken, laat Knoester zien hoe nieuwe gegevens onze interpretatie van het verleden beïnvloeden en vormen. Een les die relevant blijft voor historici en archeologen.

In de tweede bijdrage bespreken De Kraker en Leenders de zogenaamde ‘moerdijken’. Weliswaar is duidelijk dat moerdijken samenhangen met moertering of turfgraverij, dat zij voorkomen in het deltagebied van Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland en lijnelementen in het landschap kunnen zijn. Maar deze afbakening laat nog veel vragen open over wat een moerdijk een ‘dijk’ maakt. Het blijkt dat ‘moerdijk’ zowel betrekking kan hebben op een dijk (element in het landschap) als op een oppervlakte (buitendijks tijdelijk bedijkt om darink voor de zoutindustrie te winnen). Deze bevindingen zijn gebaseerd op een mix van archeologische en historische gegevens van een fenomeen dat al in de vijftiende eeuw verdween door/in het water of onder sediment. Op het Eiland van Moerdijk na.

Ronald Plantinga neemt ons mee naar een meer recente periode en een meer bestuurlijke setting: de diepe ontwatering in het Friese Lage Midden. Dit gebied tussen Dokkum en Stavoren kende in de jaren vijftig structurele wateroverlast. Plantinga analyseert hoe regionale actoren hier de waterstanden wilden beheersen. Vanzelfsprekend komen de bestuurlijke verantwoordelijkheden en spanningen aan de orde, zoals die van waterschappen, Cultuurtechnische Dienst en provincie. Plantinga laat zien dat ecologie weliswaar meer nadruk kreeg, maar dat peilverhogingen die bodemdaling zouden kunnen stoppen nadelig zijn voor de melkveehouderij. Uiteindelijk is de vraag welke materiële consequenties zulke belangenafwegingen hebben. Wellicht verdwijnt het veenpakket voorgoed. Dat betekent voor toekomstige onderzoekers wellicht dat er nieuwe artikelen kunnen komen waarbij de aspecten die in de drie teksten in deze uitgave aan de orde komen, allemaal relevant zijn – maar het zou jammer zijn als zo’n historisch landschap verdwijnt.